

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 0 1 1 0 1 2 1

6.
razred

Torek, 5. maj 2020 / 60 minut

Dovoljeni pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 6. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili.

Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani.

4 Srednji vek

V srednjem veku se je v mestih in trgih razvila pekovska obrt. Peki so se združevali v cehe², ki so imeli strogo določena pravila. Mestne peke so redno nadzirali: če so nepoštenega peka, ki je pekel prelahke hlebce, odkrili, so ga kaznovali. V Ljubljani so ga na primer zaprli v posebno košaro in ga namočili v Ljubljanico.

Bogati fevdalci pa kruha niso kupovali pri mestnih pekih, ampak so si privoščili kar svoje grajske pekarnice.

5 Industrijska doba

Za to obdobje je značilna uvedba strojev za proizvodnjo kruha. Stroji so nadomestili delavce in delo je bilo hitreje opravljeno. Postavljeni so bili tudi prvi parni mlini.

Z napredno proizvodnjo kvasa, modernizacijo mehanskih mešalcev testa in pomembnimi izboljšavami peči je industrijska doba napočila tudi v proizvodnji kruha.

6 Kruh za revne in bogate

Skozi zgodovino je barva kruha kazala, ali so ljudje revni ali bogati. Revnejši so jedli temnejši kruh, to pa zato, ker je bila bela moka dražja, poleg tega so si kruh lahko privoščili le ob praznikih. V letih lakote so pšenični moki dodajali tudi moko iz krompirja, fižola, ječmena, riža in koruze, zato so bile te vrste kruha sive barve in slabe kakovosti.

² ceh – združenje obrtnikov istih poklicev

N 2 0 1 1 0 1 2 1 0 5

II. DEL

Tomaž Lapajne Dekleva

OD KOD SI, KRUHEK?

Hop v pravljico

Deklica Ana najde v zemlji zlat prstan. Kdo ga je izgubil? Trгоvec, pek, mlinar, kmet?

Osebe: ANA, TRGOVEC, MLINAR, KMET

4. prizor

TRGOVEC: Hi, hi, hi. Tale smrklja ne ve, kje se gre v mlin. Speljal jo bom s poti in ji vzel tisti prstan. Veste, koliko denarja dobiš za takle prstan! Ohoho! Takšne dragocenosti niso za otroke! Komaj čakam, da jo dobim! Tja se gre v mlin, jaz bom pa tole obrnil, pa bo smrklja padla v moje kremplje, hi, hi, hi. *(Obrne kašipot za v mlin.)* Že gre! *(Se skrije.)*

ANA: *(Pride in zagleda kašipot.)* Kaj pa je tole? *(Prebere.)* Mlin. Zakaj pa je obrnjen narobe? Otroci, v katero smer se gre v mlin? *(Pokažejo.)* Aha, tja! Se mi je zdelo, da je tole narobe obrnjeno. *(Gre.)*

5. prizor

Mlin. Ropota. Mlinar je poln energije in šaljivec. Neprestano si prepeva pesem Ob bistrem potoku je mlin.

ANA: Dober dan, gospod mlinar.

MLINAR: Dober dan, punčka! Za danes si pa prepozna.

ANA: Zakaj prepozna?

MLINAR: Kdor prej pride, prej melje. Za danes imam dovolj pšenice. Jutri bom lahko tvojo zmlel.

ANA: Saj nisem prinesla pšenice.

MLINAR: *(Zaradi hrupa je ne sliši dobro; hrup med pogovorom še narašča.)* Zakaj ne boš povedala resnice?

ANA: Kakšne resnice? Nisem prinesla pšenice!

MLINAR: A, nisi prinesla pšenice! Kaj pa, koruzo?

ANA: Ne.

MLINAR: Ječmen?

ANA: Ne.

MLINAR: Ajdo?

ANA: Ne.

MLINAR: Ja, spelji že vodo na svoj mlin! Po kaj si prišla?

ANA: Prišla sem, ker sem našla prstan. Joj, kako pri vas ropota! Saj se komaj slišiva!

MLINAR: Kaj praviš, naj dolgove zbriševa?

ANA: Lahko ustavite mlin?

MLINAR: Da si mi dolžna cekin?

ANA: Zmanjšajte že ta hrup!

MLINAR: Če si mi dolžna, ti ne bom mlel na up!

ANA: Lahko stišate ropot?

MLINAR: Takšno ropotanje je povsod. Nič te ne slišim. Bolje, da utišam mlin.

(Spremeni tok vode, mlin se počasi ustavi, hrup zamre.) Koliko, praviš, da si mi dolžna?

OBRNI LIST.

ANA: Nič nisem dolžna. V žemlji sem našla prstan. Pek mi je rekel, da je bil najbrž v moki in je morda vaš?

MLINAR: Ne, ni moj. Čigav bi bil? To moram malo premlet. (*Razmišlja.*) Po moje je bil ta prstan že v pšenici, pa ga mlinski kamni niso zmleli in je prišel cel v moko.

/.../

Pojdi h kmetu, on mi prinaša pšenico. (*Spet vklopi mlin in odhaja.*)

ANA: Prav, grem pa h kmetu. Na svidenje, gospod mlinar!

MLINAR: Kaj praviš, da sem ti dolžan denar?

ANA: Ne, na svidenje, gospod mlinar! (*Gre.*)

MLINAR: Na svidenje. (*Gre.*)

6. prizor

Kmetija. Pride trgovec.

TRGOVEC: Prej je nisem dobil, zdaj pa jo bom! Tale smrklja misli, da je kmet izgubil prstan! Prav briga me, če ga je res! Prelisičil jo bom in se sam preoblekel v kmeta.

Hi, hi, hi, hi! Še prej pa pravega kmeta zvežem v vrečo! (*Kliče.*) Gospod kmet!

KMET: (*Pride.*) Kaj pa je?

Trgovec prime vrečo in zveže kmeta. Gresta z odra. Priskače Ana.

ANA: Dober dan. Je kdo doma?

Pride trgovec, preoblečen v kmeta.

TRGOVEC: Pozdravljena! Jaz sem kmet.

ANA: Dober dan, gospod kmet. Rada bi vas vprašala, ali ste izgubili prstan.

TRGOVEC: Ja, izgubil sem ga. Daj ga sem!

ANA: Izvolite. (*Mu ga da, nato občinstvu.*) Je pa nesramen ta kmet!

TRGOVEC: (*Pade iz vloge kmeta.*) Oooo, zlat prstan! Končno je moj! (*Se umakne ob rob odra.*)

ANA: (*Občinstvu.*) Nekaj se mi zdi narobe s tem kmetom. Je to pravi kmet?

(*Odgovarjajo.*) Kdo pa je? (*Odgovarjajo.*) Aha, trgovec se je preoblekel v kmeta.

(*Trgovcu.*) Trgovec!

TRGOVEC: Kaj je? (*Se prime za usta, češ, pa sem naredil napako, ker sem se odzval.*)

ANA: Vrni mi prstan!

Ana, trgovec in kmet z vrečo na glavi se komično lovijo. Na koncu Ana dobi prstan in reši kmeta iz vreče. Trgovec pobegne.

KMET: Hvala, ker si me rešila.

ANA: Danes sem v žemljici našla prstan, je morda vaš, gospod kmet?

KMET: O, ježešnamarija! To je moj prstan! Že ves teden ga iščem!

/.../

Hvala. Kako ti je že ime?

ANA: Ana sem.

KMET: Hvala, Ana, ker si mi prinesla ta prstan. Kaj naj ti dam v zahvalo? Poglej, tole vrečo pšenice ti dam. (*Ji da.*)

ANA: O, hvala! Nesla jo bom k mlinarju, da jo zmelje v moko! Na svidenje!

KMET: Na svidenje! Ko bi ti vedela, kako sem ti hvaležen! (*Gre.*)

(Odlomek.)

N 2 0 1 1 0 1 2 1 0 7

I. DEL

**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Čudovita zgodovina kruha*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.**

1. S katerim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo? Obkroži.

- A Da bi bralci spoznali postopek peke kruha.
- B Da bi bralce navdušili nad pekovskim poklicem.
- C Da bi bralci izvedeli kaj več o kruhu skozi čas.
- Č Da bi se bralci seznanili s stroji za peko kruha.

(1 točka)

2. Preberi 1. in 3. del besedila (*Prazgodovina ter Stari Grki in Rimljani*). Kateri podatki so v teh dveh delih? Obkroži črki pred dvema pravilnima odgovoroma.

- A O pekih, ki so goljufali.
- B O jamskih slikarjih.
- C O strojih, ki so zamenjali ljudi.
- Č O zaslužnjenih pekih.

(1 točka)

3. Kateri tehnični izumi so omenjeni v izhodiščnem besedilu? Navedi dva.

(1 točka)

N 2 0 1 1 0 1 2 1 0 8

(1 točka)

8. Ali so bogati fevdalci kupovali kruh? Pojasni v obliki povedi.

(2 točki)

9. Preberi poved.

Da bi zaščitil setev pred pticami, je seme prekril s prstjo.

Napiši sopomenko podčrtane besede.

(1 točka)

10. Preberi poved.

Ljudje so želi divje žitarice, jih zdrobili v grobo moko in iz nje naredili navadne nekvašene "palačinke".

10. a) Na katero besedo/besedno zvezo se nanašata podčrtani besedi?

jih _____

nje _____

(1 točka)

10. b) Kaj sta podčrtani besedi?

(1 točka)

11. Besedi v oklepajih postavi v pravilno obliko.

Po mnenju _____ (zgodovinarji) so kruh odkrili pred več tisoč leti v starem Egiptu. Takrat so ga pekli še brez _____ (kvas).

(1 točka)

12. a) Preberi poved. Vprašaj se po podčrtanih besedah.

Bogati fevdalci pa kruha niso kupovali pri mestnih pekih.

bogati – _____ mestnih – _____

(1 točka)

12. b) Kaj sta podčrtani besedi? Obkroži.

- A Prislova.
- B Pridevnika.
- C Samostalnika.
- Č Zaimka.

(1 točka)

13. Preberi poved.

Zgodovinarji menijo, da so kruh odkrili Egipčani v petem tisočletju pr. n. št.

Iz povedi izpiši glagola.

(1 točka)

(1 točka)

OSNOVNA ŠOLA VITICA
KOROŠKA CESTA 5, RUŠE

ČUDOVITA ZGODOVINA KRUHA

PREDAVATELJ: JAN ARKO, UČITELJ ZGODOVINE

Napiši krajše zaokroženo besedilo.

3

2

Saša Košir, 6. a

(3 točke)

- kakšen človek je,
- kaj hoče,
- s katerima dvema dejanjema skuša doseči svoj namen,
- zakaj pri tem ni uspešen.

	3
	2

B

[illegible]